

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3341/24
4.7.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Иване Марковић Радојевић, чланова већа, у парничном поступку тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., које заступа пуномоћник Младен Никић, адвокат из Ваљева, против туженог Града Ваљева, ул. Карађорђева бр.64, које заступа Заједничко правобранилаштво града Ваљево и други, ради накнаде штете и отклањања узрока опасности од штете, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Основног суда у Ваљеву П 1337/21 од 21.3.2024. године, у седници већа одржаној дана 4.7.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Ваљеву П 1337/21 од 21.3.2024. године у ставу трећем изреке.

УКИДА СЕ пресуда Основног суда у Ваљеву П 1337/21 од 21.3.2024. године, у ставовима првом, другом и четвртом изреке и у том делу спис предмета **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновно суђење.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца па је тужени Град Ваљево обавезан да тужиоцима, као солидарним повериоцима, на име накнаде материјалне штете, исплати износ од 4.097.535,60 динара, са законском затезном каматом на наведени износ почев од дана 21.3.2024. године па до коначне исплате. Ставом другим изреке усвојен је тужбени захтев тужилаца па је обавезан тужени да о свом трошку обави радове, и то радове на елиминисању атмосферских вода са улице ..., како према кат.парцели бр.... КО ..., тако и према катастарској парцели број ... КО ..., и то у виду издизања ивичњака и тротоара у наведеној зони, те повећања капацитета уличне атмосферске канализационе мреже, те у виду бетонирања и асфалтирања дела кат. парцеле број ... КО ..., и то од улице ... до улазне капије са правилно изведеним падовима од предметног објекта. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле ББ, те је тужени обавезан да тужилци на име закупнине за период почев од 1.11.2020. године до 31.8.2023. године, исплати износ од 3.400 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате у месту испуњења, са каматом по Закону о затезној камати почев од дана пресуђења па до коначне исплате.

Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да солидарно тужиоцима плати трошкове парничног поступка у износу од 1.143.216,00 динара.

Против наведене пресуде тужени је благовремено изјавио жалбу, побијајући је у целисти, из свих разлога предвиђених одредбом члана 373 став 1 Закона о парничном поступку. Трошкове другостепеног поступка је тражио и определио.

Испитујући правилност првостепене пресуде у смислу члана 386 Закона о парничном поступку – ЗПП (“Службени гласник РС број 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23-др.закон), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба туженог делимично основана.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, тужиоци су сувласници кат. Парц. ... КО ..., као и породичне стамбене зграде објекта бр.1 и помоћне зграде, обе постојеће на к.п.бр... КО ... Током 2013. године рађена је реконструкција улице ... од стране туженог као наручиоца радова и инвеститора, када је уместо канала који се налазио поред куће тужилаца урађен бетонски зид, на који је постављена ограда. Пре реконструкције наведене улице постојао је земљани канал поред плаца тужилаца који је прихватао атмосферске падавине, међутим, оштећења на објекту породичне стамбене зграде на к.п.бр. ... КО ... почеле су након реконструкције улице, при чему се од периода када је први пут комисија Града Ваљева констатовала оштећења на објекту 2014. године до дана када је вештак грађевинске струке дао свој налаз и мишљење, оштећења на објекту рапидно погоршавају до мере да објекат бр. 1 више није безбедан за становање, због чега је тужиља ББ морала да се исели из истог дана 1.11.2022. године, те да станује приватно и плаћа закупнину. Висину закупнине за коришћење стана од стране тужиле ББ првостепени суд је утврдио из налаза и мишљења судског вештака Зорана Емерковића од 6.9.2023. године, из којег је утврђено да укупна висина закупнине за коришћење стана у периоду од 1.11.2020. године (датума иселења из породичне куће) па до 31.8.2023. године (датума вршења вештачења) износи 3.400,00 евра.

Првостепени суд је из налаза и мишљења вештака грађевинске струке Мила Пиргића од 27.9.2022. године утврдио најпре да су оштећења увећана у односу на период када је рађено вештачење у поступку обезбеђења доказа у предмету Основног суда у Ваљеву РЗ 107/20 од 15.10.2020. године, на објектима у власништву тужилаца, што указује на чињеницу да слегање тла није престало. Деформације на конструктивним елементима објекта повећане су претходне две године што указује на чињеницу да је слегање тла предметног објекта бр. 1 и даље у току. Судски вештак је у свом изјашњењу датом на рочишту дана 18.5.2023. године, истакао да бетонски зид који је уређен приликом реконструкције улице ... не штити грађевину, објекат, од атмосферских падавина, те је истакао да су сва оштећења која има објекат настала услед слегања тла али да он као вештак грађевинске струке не може да се изјасни шта је узрок слегања тла испод објекта. Највећа оштећења објекта су у делу фасадног зида, у виду пукотина и опадања малтера, у делу куће који се налази уз сокак, који се налази уз кућу. Оштећења на објекту су велика и не могу бити последица старости објекта као и материјала од ког је кућа направљена. Од дана када је вршено вештачење објекта у предмету обезбеђења доказа 2020. године оштећења на кући су повећана, што указује на чињеницу да је слегање куће и даље у току. Надаље, првостепени суд је увидом у

допунски налаз и мишљење истог вештака од 8.9.2023. године утврдио да је под претпоставком да је узрок слегања објекта доток атмосферских вода под темеље предметног објекта, потребно извести следеће радове у циљу отклањања опасности за узроковање будућих штета: елиминисати потенцијалну могућност дотока атмосферских вода са улице ... како према кат.парцели бр. ... КО ... тако и према кат.парцели бр. ... КО ... и то издизањем ивичњака и тротоара у наведеној зони, а по потреби повећати капацитет уличне атмосферске канализационе мреже потребно је бетонирати (асфалтирати) са правилно изведеним падовима део кп.бр. ... КО ... и то део улице ... до улазне капије на парцелу, док је у оквиру дворишта потребно извести дренажу у складу са потенцијалним пројектом одвођења атмосферских и евентуално подзмених вода са парцеле те урадити пројекат прихвата воде из олука са објекта. У погледу врсте и вредности радова неопходних за изградњу новог објекта судски вештак грађевинске струке Миле Пиргић је у свом допунском налазу и мишљењу од 23.11.2023. године и изјашњењу од 11.12.2023. године истакао да породичну стамбену зграду бр. 1 на кат.парцели бр. ... КО ... није могуће реновирати и поправити да би се могла довести у функционално стање, те би изградња новог објекта на месту старог подразумевала рушење постојећег објекта и чишћење терена извођење грађевинских и занатских радова извођење електроинсталатерских радова, извођење радова водовода и канализације, те је вредност наведених радова 33.720,00 евра, односно 3.952.220,00 динара. Поред тога, из допунског налаза и мишљења наведеног судског вештака од 23.1.2024. године утврђено је да је на објекту број 3 (помоћном објекту постојећем на кп.бр. ... КО ...) потребно извести радове санације пукотине на бетонским стазама и тротоарима санације свих пукотина на саставу објекта и бетонских степеништа и тротоара, и да је у унутрашњости објекта потребно санирати све пукотине, прслине и оштећења на зидовима и плафонима објекта, а санација подразумева пажљиво обијање малтера у зонама оштећења, попуњавање епоксидним малтером и поновно враћање делова зидова и плафона у првобитно стање, а како би се овим радовима отклонило оштећење на помоћном објекту, чија је вредност око 1.240 евра.

Из налаза и мишљења вештака геолошке струке Горана Тејића датом у поступку обезбеђења доказа у предмету РЗ број 107/20 од 22.09.2020. године утврђено је да је извршена категоризација терена у односу на степен стабилности и да терен на коме су изграђени објекти, који су оштећени, по категоризацији спада у условно стабилан терен, где нису уочени трагови клизања или пуцања, ради се о терену падине благог до средњег нагиба на коме нису уочени трагови клизања или пуцања. Предметне падине се налазе у стању природне равнотеже, али се људском активношћу могу изазвати појаве нестабилности, при чему је обиласком ширег терена вештак закључио да на самом тлу нису уочене пукотине, истезања које би указивале на почетак стварања клизишта. Приликом реконструкције предметне улице урађена је кишна и фекална канализација и урађени су тротоари, али је угашен земљани канал који је служио за скупљање и одвођење атмосферских вода приликом обилнијих падавина, а имајући у виду конфигурацију терена и величину отвора кишне канализације, вода која долази са виших делова терена није у могућности да се улије у те отворе, због чега почиње дифузно да се креће по самој површини терена. Вишак воде, коју не прихвати кишна канализација улива се у сокак који се налази са северне стране оштећеног објекта, куће, док се делом улива и са јужне стране поред дворишне капије. Атмосферска вода која се преко сокака улива са северне стране, иде директно под темеље северозападног угла објекта и даље се креће слободним падом низ сокак. Степен оштећења објекта је већи

у северозападном делу објекта од оштећења у североисточном делу, док су средишњи делови објекта са западне стране најоштећенији, имајући у виду да су они први на удару уливања воде. Дакле, утврђено је да је узрок слегања тла поремећена природна равнотежа која је владала пре изградње путне инфраструктуре, обзиром да је објекат изграђен давних педесетих година на условно стабилном терену, те се морала обратити пажња на усмеравање и спречавање продора атмосферских падавина под темеље објекта, при чему нису уочени трагови клизишта. Судски вештак је у свом изјашњењу истакао да оштећења на предметном објекту никако не могу настати услед атмосферских падавина које протичу кроз олук куће, и истакао да су узрок слегања тла атмосферске падавине, имајући у виду геолошку грађу терена на коме се налази објекат који чини претежно лапаривит материјал на који изузетно утиче вода у смислу да га иста бубри и лако апсорбује влагу.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом материјалног права и то одредби члана 155, 154 став 2 и 3, 173, 174, 185 став 1 и 207 Закона о облигационим односима, закључио да је тужени Град Ваљево дужан да накнади штету насталу на објекту и помоћној згради тужилаца услед слегања тла до којег је дошло након реконструкције улице ..., када је поремећена природна равнотежа која је постојала пре реконструкције, тако што је дошло до слегања тла услед атмосферских вода које више не могу да отичу током којим су отицале и сливале се пре реконструкције улице и изградње бетонског зида. Како у конкретном случају није могуће реновирати и поправити објекат тужилаца како би се исти довео у функционално стање, већ је потребна изградња новог објекта на месту старог, првостепени суд је закључио да је тужени дужан да насталу штету накнади у новцу, због чега је донео одлуку као у ставу првом изреке. Надаље, одлуку као у ставу другом изреке првостепени суд је донео јер је закључио да је у циљу отклањања опасности од дотока атмосферских вода и спречавања даљег настанка штете, потребно да тужени обави радове, који су ближе одређени допунским налазом и мишљењем судског вештака Мила Пиргић од 8.9.2023. године, те коначно прецизираним тужбеним захтевом тужилаца. Одлуку као у ставу трећем изреке првостепени суд је донео јер је закључио да је тужила због иселења из куће имала трошкове закупине за период од дана иселења 1.11.2020. године до дана вештачења 31.8.2023. године у укупном износу до 3.400 евра, при чему је тужила затезна камата досуђена од дана пресуђења па до коначне исплате.

Супротно наводима жалбе туженог, првостепени суд је утврдио чињенице од којих зависи одлука о делу тужбеног захтева тужиле у погледу закупине тужиле ББ, оцењујући изведене доказе правилном применом одредбе члана 8. ЗПП-а, у складу са правилом о терету доказивања прописаним одредбама чланова 7 став 1, 228 и 231 ЗПП-а, те на правилно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право. За своју одлуку у том делу првостепени суд је дао довољне и јасне разлоге, које као правилне, прихвата и овај суд као другостепени, те на основу овлашћења из члана 396 став 2 ЗПП-а пресуду детаљно не образлаже.

Неосновани су жалбени наводи туженог којима се оспорава оцена доказа од стране првостепеног суда, а којима указује да тужила ничим није доказала да је плаћала закупнину, јер су наведену чињеницу потврдили једино остали тужиоци. Наиме, правилна оцена исказа сведока и странака подразумева оцену њиховог држања пред судом, сагласност њихових исказа са исказима осталих саслушаних лица и другим

изведеним доказима, неспорним и општепознатим чињеницама, да ли сведок има непосредних или посредних сазнања о догађају о коме сведочи, као и оцену општег утиска који сведок односно странка оставља на суд приликом давања исказа. У конкретном случају првостепени суд је ценећи исказе парничних странака дао управо такву њихову анализу, односно оцену која садржи уверљива и логична објашњења зашто у погледу одлучних чињеница поклања веру тужиоцима.

Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе у погледу одлуке о овом захтеву тужилаца, али их посебно не образлаже, јер налази да нису од утицаја на доношење другачије одлуке на основу овлашћења из члана 396 став 1 ЗПП-а.

Са свега изложеног, применом члана 390 и 401 тачка 2 ЗПП-а одлучено је као у ставу првом изреке пресуде.

Међутим, по оцени Апелационог суда правилност чињенично-правног закључка првостепеног суда садржаног у ставу првом и другом изреке се за сада не може испитати, јер је приликом доношења побијане пресуде учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП-а, на шта се жалбом туженог основано указује, јер у њој нису дати разлози о битним чињеницама, при чему су дати разлози нејасни и противречни. Осим тога, због погрешне примене материјалног права ни чињенично стање од значаја за одлуку о тим захтевима није потпуно ни правилно утврђено.

У конкретном случају тужени је у свом одговору на тужбу од дана 20.4.2021. године истакао приговор застарелости потраживања тужилаца, који је по својој природи материјалноправни приговор са таквим утицајем на решавање спорног односа да уколико се покаже као основан за последицу има одбијање захтева постављеног у тужби, или у супротном усвајање тужбеног захтева, уколико се покаже да је приговор неоснован, а првостепени суд је пропустио да оцени приговор застарелости потраживања.

Осим тога, првостепена пресуда не садржи ни разлоге да ли износ досуђен ставом првим изреке представља накнаду штете насталу на објекту бр. 1 који није могуће реновирати, односно на којем није могућа успостава ранијег стања, или пак наведени износ чини збир износа који су потребни ради накнаде настале штете на објекту бр. 1 и помоћној згради тужилаца, коју је према допунском налазу и мишљењу судског вештака Мила Пиргића од 23.1.2024. године могуће санирати за око 1.240 евра.

Поред тога, првостепени суд је висину материјалне штете насталу на породичној стамбеној згради бр. 1, утврдио из допунског налаза и мишљења судског вештака Мила Пиргића од 23.11.2023. године из чијег налаза и мишљења произилази да породичну стамбену зграду бр. 1 на кат.парцели бр. ... КО ... није могуће реновирати и поправити да би се могла довести у функционално стање, те би изградња новог објекта на месту старог подразумевала рушење постојећег објекта и чишћење терена извођење грађевинских и занатских радова извођење електроинсталатерских радова, извођење радова водовода и канализације, при чему је вредност наведених радова 33.720,00 евра, односно 3.952.220,00 динара.

Међутим, правилна примена одредбе члана 185 и 189 став 1 и 2 Закона о облигационим односима – ЗОО ("Сл. лист СФРЈ", бр. 29/78 са каснијим изменама и допунама) захтева да у ситуацији када је објекат оштећен у толикој мери да се не може користити, оштећени имају право накнаде штете према вредности објекта, али имајући у виду његову старост и стање у којем се тај објекат налазио, као и материјал од кога је изграђен, из чега произлази да је првостепени суд пропустио да цени да ли тужиоцима у смислу напред наведених законских одредби припада накнаде штете у вредности новог објекта дата као у налазу и мишљењу судског вештака од 23.11.2023. године.

Одредбом члана 156 став 1 ЗОО прописано је да свако може захтевати од другог да уклони извор опасности од кога прети знатнија штета њему или неодређеном броју лица, као и да се уздржи од делатности од које произилази узнемиравање или опасност штете, ако се настанак узнемиравања или штете не може спречити одговарајућим мерама, док је ставом два истог члана прописано да ће суд на захтев заинтересованог лица наредити да се предузму одговарајуће мере за спречавање настанка штете или узнемиравања, или да отклони извор опасности, на трошак држаоца извора опасности, ако овај сам то не учини.

Поднеском од 7.2.2024. године, тужиоци су прецизирали тужбени захтев у складу са допунским налазом и мишљењем судског вештака грађевинске струке Мила Пиргића од 8.9.2023. године, који је навео да је ради отклањања опасности од настанка потенцијалне штете, а у виду спречавања дотока атмосферских вода под објектом потребно извести следеће радове: елиминисати потенцијалну могућност дотока атмосферских вода са улице ... као и према кп.бр. ... КО ... тако и према кп.бр. ... КО ... и то издизањем ивичњака и тротоара у наведеној зони, а по потреби повећати капацитет уличне атмосферске канализационе мреже потребно је бетонирати (асфалтирати) са правилно изведеним падовима део кп.бр. ... КО ... и то део улице ... до улазне капије на парцелу док је у оквиру дворишта потребно извести дренажу у складу са потенцијалним пројектом одвођења атмосферских и евентуално подзмених вода са парцеле те урадити пројекат прихвата воде из олука објекта.

Имајући у виду наведено, није спорно да тужиоци могу тражити од туженог да уклони извор опасности настанка штете, међутим, како је ради отклањања даље опасности од дотока атмосферских вода и спречавања даљег настанка штете потребно бетонирати (асфалтирати) део кат.парц.бр. ... КО ..., за коју током поступка није утврђено да се налази у власништву тужилаца, то је првостепени суд пропустио да разјасни чињеницу у чијем је власништву наведена катастарска парцела, што је од значаја за оцену основаности овог дела туженог захтева тужилаца. Наиме, тужени не може бити обавезан на извођење радова на катастарској парцели трећег лица, односно парцели која није у власништву парничних странака због чега се правилност закључка првостепеног суда за сада није могла испитати.

Са свега изложеног, ожалбена пресуда је, ради отклањања учињене битне повреде и употпуњења чињеничног стања правилном применом материјалног права у ставу првом и другом изреке морала бити укинута, па је одлучено као у ставу другом изреке на основу члана 391 став 1 и 392 став 2 ЗПП-а.

Укинута је и одлука о трошковима поступка из става четвртог изреке ожалбене

пресуде, јер зависи од коначног исхода спора и успеха странака.

У поновном поступку првостепени суд ће поступити у складу са обавезом из члана 398 став 2 ЗПП-а, те ће поштујући забрану из члана 398 став 3 ЗПП-а, поново ценити изведене доказе у складу са чланом 8 ЗПП-а, те правилном применом цитираних одредби материјалног права ценити приговор застарелости потраживања тужиоца и испуњеност услова да се обавеже тужени на накнаду штете и извођење радова на делу кат.парцеле ... КО ..., имајући у виду цитиране одредбе материјалног права, па ће о захтеву тужилаца из укидног дела донети нову одлуку за коју ће дати јасне и непротивречне разлоге.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић